

UTRPENIE SVÄTÉHO JEROMARTÝRA IRINEJA, BISKUPA SIRMIJSKÉHO.

Pamiatka svätca sa podľa cirkevného kalendára oslavuje 26. 3. a 22. 8., v občianskom kalendári na 8. 4. a 4. 9.

Za panovania bezbožných rímskych cisárov Diokleciána a Maximiána¹, v dobe proti kresťanom podnieteného krutého prenasledovania, sa veriaci odhodlávali k rôznym hrdinským činom, hľadiac na večnú odmenu prijímali oduševnene útrapy, ktoré im kvôli Christovi určili ich mučitelia.

V tej dobe bol biskupom v Sirmiu², v panónskom³ meste, muž vekom mladý, no dokonalý vo viere všeobecnej (*Cirkvi*) a Hospodinovom zákone. Jeho meno bolo Irinej. Za lásku ku Christovi, keďže podstúpil mnohé prenasledovania a o Christovi svedčil, sa stal hodným získať zaslúžený veniec víťazstva. Keď sa Irineja v Sirmiu vojaci zmocnili, priviedli ho do Panónie k igemonovi⁴ Próbovi. Obrátiac sa naň, Próbos riekol: „*Podriad' sa cisárskym zákonom a prines obeť našim bohom.*“ Svätý biskup Irinej odpovedal: „*Ten, kto prináša obeť falošným bohom, a nie jedinému pravému Bohu, bude spomedzi svojho ľudu odstránený.*“ Igemon povedal znova: „*Najmilostivejší cisári prikázali všetkým, aby bud' priniesli obeť bohom, alebo budú podrobení mukám.*“ Svätec odvetil: „*Ja mám (však) prikázané radšej prijať najťaživejšie muky, ako by som sa mal zriecť pravého Boha tým, že prinesiem obeť démonom.*“ Igemon ešte raz zopakoval: „*Bud' prinesieš obeť bohom, alebo ihneď prikážem, aby ťa mučili.*“ Svätý odpovedal: „*Budem sa radovať, ak tak so mnou učiniš, lebo potom budem aj ja účastníkom utrpení môjho Hospodina.*“ Vtedy igemon prikázal vojakom, aby okamžite vydali svätca na mučenie. Počas krutého trýznenia sa ho igemon opýtal: „*Čo hovoríš teraz, Irinej? Priniesieš žertvu bohom?*“ Na uvedené svätý reagoval: „*Ja dobrým martýriom prinášam žertvu môjmu Bohu, Ktorému som aj vždy obetoval.*“

(Potom) prišli svätcovi rodičia i všetci jeho domáci, a keď zbadali, že ho neľútostne mučia, prosili ho, objímajúc jeho nohy, aby šetril svoju mlad' a podriadil sa cisárovým príkazom. Na jednu stranu jeho otec i mať nariekali, na druhú mocne zaň plakali všetci blízki, priatelia i príbuzní a akoby jedným hlasom zvolávali: „*Zľutuj sa, Irinej, nad kvitnúcou krásou svojej mladosti!*“ Avšak svätý, súc' v objatí vyššej túžby po Bohu a hľadiac svojím duchovným zrakom na Jeho prikázanie, všetkým odvetil: „*Slová môjho Hospodina, Iisusa Christa, sú takéto: Kto sa pred ľudmi zriekne Mňa, toho sa zrieknem aj Ja pred Mojm nebeským Otcom.*“⁵ Preto vedzte, milovaní, že ani svojimi prosbami, ani cisárovými hrozbami, ani nijakým iným spôsobom nebudete schopní odvrátiť ma od Boha a Jeho zákona. Ja som celou (svojou) mysl'ou upriamený na nádej povolania, ktoré pochádza zhora⁶.

Keď si dal Próbos opäť predviesť blaženého Irineja, presviedčal ho, hovoriac: „*Bud' dojatý, trebárs aj slzami tých, ktorí truchlia za tebou a, zanechajúc svoju nerozumnosť i zmilujúc sa nad svojou mladosťou, prines obeť bohom.*“ Na toto svätec reagoval: „*Ak takúto obeť neprinesiem, tak si preukážem milosrdenstvo na večnosť.*“

Vtedy prikázal igemon, aby odviekli Irineja do temnice, pokiaľ sa nerozhodne ako s ním naloží. Medzitým bol svätý, ktorý sa v priebehu mnohých dní nachádzal v žalári, následkom väznenia zasiahnutý rôznymi chorobami.

A hľa, raz o polnoci prikázal miestodržiteľ Próbos, aby ho (*Irineja*) opäť priviedli k nemu a povedal mu: „*Už dost' teba, aj tých múk, ktorým si bol podrobený počas dlhej doby. Radšej pristúp a prines obeť našim bohom.*“ Svätý Irinej odpovedal: „*Ak si sa rozhodol, čo so mnou urobíš, vykonaj to čím skôr, a neodkladaj to. Vedz, že naďalej zotrvám vo vyznávaní Christovho mena, ktoré som vyznával doteraz. Som teraz a do konca zostanem pevný a nemenný.*“ Vtedy igemon v hneve prikázal, aby dlhý čas pokračovali (v mučení) a bili ho palicami. Počas múk (*Irinej*) zvolával: „*Mám Boha, Ktorého som sa naučil uctievať od najútlejšej mladosti: Jemu sa klaniam. Jemu aj prinášam obeť, ale nemôžem sa klaňať bohom, ktorí boli*

1 Rímska ríša sa delila na východnú a západnú časť. Na Východe vládol Dioklecián, na Západe jeho priateľ Maximián. Vládli v rokoch 284-305 po Chr.

2 Sirmium – starobylé mesto v Dolnej Panónii, v povodí rieky Sávy. Do dnešných dní sa zachovali jeho ruiny blízko mesta Srijemska Mitrovica, Srbsko.

3 Panónia – jedna z významných južno-dunajských oblastí Rímskej ríše. Panónska katedra bola starobylá, jej pôvod sa odvodzuje od apoštola Andronika, jedného zo 70.-ich, ktorý bol príbuzný apoštola Pavla. Na túto katedru bol neskôr ustanovený aj slovanský učiteľ, moravský arcibiskup sv. Metod.

4 Igemon – vládár určitej oblasti, veliteľ, miestodržiteľ, prefekt.

5 Mt 10, 33

6 Z výsosti, vrchné, nebeské (Kol 3, 2).

učiný (ľudskými) rukami.“ Próbos mu hovoril: „*Bud' spokojný i za tie trýznenia, ktoré si už vytrpel; netúž po smrti.*“ Svätec reagoval: „*Ja nezmriem, lebo mne prislúcha život, a muky, ktoré si mi prisúdil za meno môjho Hospodina, Iisusa Christa, nepociťujem. Prezradím ti dokonca omnoho viac: Nádejám sa, že skrze ne získam nie smrť, ale večný život.*“ „*Máš ženu?*“, opýtal sa Próbos. Svätý odvetil, že nemá. Vtedy sa Próbos ďalej pýtal: „*Máš rodičov?*“ Svätec odpovedal: „*Nemám.*“ Próbos sa znova opýtal: „*Máš synov, alebo dcéry?*“ Aj na to svätý odpovedal, že nemá. Próbos sa spýtal: „*A kto boli tí, ktorí nariekali a oplakávali ťa pri súdnom pojednávaní?*“ Svätý Irinej odvetil: „*Plním prikázania môjho Hospodina, Iisusa Christa, Ktorý povedal: Ak sa niekto nezriekne svojich rodičov a nezriekne sa všetkého svojho majetku, - nemôže byť Mojm učeníkom⁷ - a: Kto miluje otca, alebo matku, syna, či dcéru viac, ako Mňa, nie je ma hoden⁸. A teda, kto naozaj miluje Boha a v Ňom samotnom má nádej, ten prehliada pozemský zhon a nikoho nenazýva svojím otcom, okrem Boha.*“ Próbos riekol: „*Ale ja som počul, že máš synov. Preto hoc' aj pre lásku k nim prines obeť bohom, aby v tebe nestratili otca.*“ Svätý Irinej odvetil: „*Moji synovia majú za otca Boha, Ktorý je aj mojím otcom a klaniam sa Mu, lebo On môže zachrániť ich, aj mňa. Preto sa Naňho pravdivo a dokonale nádejame a zverili sme Mu naše duše kvôli tomu, aby sme nezahynuli. Ty však rob to, čo ti prikázali tvoji cisári.*“ Próbos presvedčoval: „*Zl'utuj sa nad sebou i nad svojimi rodičmi. Prines žertvu bohom a podriad' sa cisárskym výnosom, inak ťa rozličnými tryznami odovzdám záhube.*“ Irinej riekol: „*Už som ti povedal, aby si robil so mnou, čo chceš, lebo ty dobre vieš, že nikdy neprinesiem obeť tvojim nehanebným bohom. A hľa! Vid', akú veľkú vytrvalosť mi daroval môj Hospodin, Iisus Christos proti tvojim i diablovým úkladom, skrze ktoré pripravil muky Božím svätým.*“ Próbos riekol: „*Hľa, vynesiem nad tebou rozsudok smrti, ak neprinesieš žertvu bohom.*“ Svätý Irinej odpovedal: „*Tým ma potešíš, lebo rozsudok smrti ma privedie do večnej blaženosti.*“ Vtedy Próbos vyniesol nad svätcom nasledujúci rozsudok smrti: „*Irineja, ktorý sa nepodriadil cisárskym nariadeniam, prikazujem vhodit' do rieky.*“ Svätý Irinej na uvedené (slová) reagoval: „*A ja som od teba očakával rôzne a ukrutnejšie mučenia, aby si spoznal ako sa kresťania pre vieru v Boha naučili prehliadať smrť. Radujem sa, aj keď si nado mnou vyniesol takýto rozsudok, keďže si ma vôbec neodsúdil k takýmto (trýzneniam).*“ Igemon, rozhnevaný takouto nebojácnosťou blaženého muža, prikázal sťat' jeho hlavu mečom a potom jeho telo vhodit' do rieky. Avšak svätec, akoby získal druhý víťazný veniec, vypočujúc si takúto reakciu na tieto (svoje slová), ďakoval Bohu, hovoriac: „*Dobrorečím Ti, Hospodine Iisuse, za to, že si mi daroval nezlomnú vytrvalosť pri vyznávaní Tvojho svätého mena, aby som sa stal hodným byť účastníkom Tvojej večnej slávy.*“ Pokiaľ ešte hovoril uvedené, priviedli ho na most zvaný „*Artemis*“, ktorý bol postavený na počesť ich nehanebnej bohyně Artemidy⁹, odkiaľ mal byť zhodený (do vody). Tam svätý Irinej zbliekol zo seba svoje šaty a pozdvihnúc ruky k nebu, modlil sa pokorne, hovoriac: „*Hospodine, Iisuse Christe, Ktorý si sa rozhodol trpieť za spásu sveta! Nech sa otvoria Tvoje Nebesá, aby prijali dušu Tvojho verného služobníka Irineja, ktorý bol kvôli Tvojmu svätému menu vzatý na mučenie spomedzi Sirmijskej všeobecnej cirkvi. Neodmietam prijať smrť, avšak uprosujem, Hospodine, Tvoje neopísateľné milosrdenstvo, aby si uchránil a zachoval ľud Tvojej Sirmijskej cirkvi pred každým nastávajúcim nebezpečenstvom i zlobou, aj pred viditeľnými a neviditeľnými nepriateľmi; tak isto privoľ, aby bol (tento ľud) upevnený v Tvojej svätej viere.*“

Po dokončení modlitby bola mečom sťatá svätcova hlava a bol vhodený do rieky, ktorá sa volá Sáva. Sirmijský biskup, svätý Irinej, bol umučený 26. marca¹⁰, v dobe keď Panóniu spravoval miestodržiteľ Próbos, za kralovania nad nami nášho Hospodina, Iisusa Christa, Ktorému (nech bude) sláva na večné veky, amiň.

7 Lk 14, 26

8 Mt 10, 37

9 Artemida, inakšie zvaná aj Diana – bohynja stelesňujúca mesiac, považovaná za ochrankyňu lesov a bohynju lovu.

10 Bolo to v roku 304 po Chr.